

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет педагогічної освіти
Кафедра дошкільної і спеціальної освіти

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри

_____ Ковшар О.В.
« ____ » _____ 2024р.

Реєстраційний № _____
« ____ » _____ 2024р.

ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ
СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ В НОВІЙ
УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ІГОР.
ДОБІРКА ІГОР

Кваліфікаційна робота
студентки групи ДВПм-23
ступінь вищої освіти «магістр»
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»
Гусейнової Тамелли Ельман кизи

Керівник кандидат філологічних наук, доцент
Іншакова І.Є.

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS _____ Кількість балів _____

Голова ЕК _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

Члени ЕК _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ ЗАСОБОМ ІНТЕРАКТИВНИХ ІГОР	7
1.1. Сутність поняття «інтелектуальна готовність» в науково-педагогічній літературі.....	7
1.2. Характеристика та основні риси інтелектуальної готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в Новій українській школі	10
1.3. Особливості формування інтелектуальної готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в Новій українській школі засобом інтерактивних ігор.....	18
Висновки до розділу 1	22
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНА РОБОТА ЩОДО ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ ЗАСОБОМ ІНТЕРАКТИВНИХ ІГОР.....	24
2.1. Вивчення та аналіз передового педагогічного досвіду з проблеми дослідження	24
2.2. Аналіз чинних програм і БКДО з проблеми формування інтелектуальної готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в Новій українській школі.....	28
2.3. Методичні рекомендації щодо формування інтелектуальної готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в Новій українській школі	36
2.4. Презентація збірки інтелектуальних ігор для дітей старшого дошкільного віку	42
Висновки до розділу 2.....	47
ВИСНОВКИ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	52

ВСТУП

Актуальність дослідження. Розвиток інтелектуальної готовності старших дошкільнят до навчання в Новій українській школі з використанням інтерактивних ігор є важливим завданням у сучасній освітній сфері. З урахуванням запровадження нового освітнього підходу, який зосереджується на інтерактивних методах навчання, постає необхідність забезпечення відповідної підготовки дітей ще на дошкільному етапі.

Активні ігри виступають важливим інструментом у формуванні інтелектуальних навичок у дітей, вони стимулюють розвиток критичного мислення, проблемного розв'язання, творчості та співпраці. Завдяки інтерактивним іграм, дошкільнята адаптуються до нового середовища, збагачують свою уяву та здатність до аналізу. Завдяки нашому дослідженню, ми можемо виявити ефективні методи та стратегії використання інтерактивних ігор для підготування дошкільнят у школу. Розробка та впровадження спеціальних програм ігрової підготовки може допомогти максимально ефективно підготувати дітей до навчання, даючи їм не лише необхідні знання, але й розвиваючи їхні інтелектуальні та творчі здібності.

Вивченням інтелектуальної підготовленості дошкільників займалися такі науковці, як В. Бутенко, В. Данильченко, І. Дичківська, Л. Добринюк, Д. Забіла, А. Калюжна, І. Кеуш, М. Козігора, М. Лебідь, А. Мартін, О. Пісоцький, Т. Поніманська, І. Салімовська-Сушко, Л. Стасюк, Л. Трегуб. Вони досліджували різні аспекти розвитку інтелектуальної підготовленості дітей, зокрема, враховуючи психологічні особливості дітей, вплив інтерактивних ігор, синергетичний підхід до проєктування освітнього процесу тощо.

В. Данильченко досліджувала різні аспекти готовності дошкільників до постійного навчання в школі. У своїх дослідженнях вона зосереджувалась на вивченні психологічних особливостей цього процесу та впливу різних методів

підготовки, зокрема, інтерактивних ігор, на розвиток інтелектуальної підготовленості дітей до шкільного навчання. Вивчення авторки дозволили отримати важливі дані щодо оптимальних підходів до підготовки дітей до навчання та визначити фактори, які мають найбільший вплив на їх успішність у школі [14, с. 92]. М. Козігора досліджувала психологічну готовність дітей до навчання. Дослідження побудовані завдяки аналізу впливу різних факторів, до прикладу, розвитку мовлення, пам'яті та мислення, на успішність адаптації дітей до навчального процесу в школі [20, с. 65].

Л. Трегуб у своїй роботі досліджувала розвиток інтелектуальної підготовленості дітей в продуктивних видах діяльності. Авторка зосереджувалась на вивченні взаємозв'язку між розвитком пізнавальних процесів та успішністю дітей у навчанні [38, с. 18]. І. Кеуш також проводила дослідження з питань інтелектуальної готовності дітей до шкільного навчання. Її наукова робота зосереджувалася на аналізі особливостей формування інтелектуальної підготовленості до школи у дітей з врахуванням психолого-педагогічних аспектів [19, с. 19].

Дослідження вище названих науковців дозволили визначити ключові чинники та методи, які мають значний вплив на підготовку дітей до навчання. Але ж є недостатньо вивчені питання, тому додаткові дослідження в цій області є вельми важливими. Розширення наукових досліджень може допомогти краще зрозуміти процеси, які входять до шкільного навчання та створення більш ефективних підходів для підготовки дітей. Такі дослідження можуть включати більш широкий аналіз факторів, які впливають на цей процес, врахування індивідуальних особливостей дітей та вивчення ефективності різних методик навчання.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати формування інтелектуальної підготовленості дітей старшого дошкільного віку до навчання в

НУШ за допомогою інтерактивних ігор, розробити методичні рекомендації та презентувати збірку інтелектуальних ігор.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати сучасну науково-педагогічну літературу з теми дослідження та охарактеризувати особливості інтелектуальної підготовленості дітей;
2. Вивчити особливості розвитку інтелектуальної підготовленості дітей старшого дошкільного віку до навчання в Новій українській школі за допомогою інтерактивних ігор.
3. Зробити аналіз чинних програм та передового педагогічного досвіду вихователів закладів освіти з теми дослідження;
4. Розробити методичні рекомендації та презентувати збірку інтелектуальних ігор щодо розвитку інтелектуальної підготовленості дітей старшого дошкільного віку до навчання в Новій українській школі.

Об'єкт дослідження: готовність дітей до школи.

Предмет дослідження: розвиток інтелектуальної підготовленості дітей старшого дошкільного віку до навчання в НУШ за допомогою інтерактивних ігор.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та вирішення завдань застосовано комплекс педагогічних методів дослідження, серед яких теоретичні: аналіз нормативних документів, вивчення наукових джерел, узагальнення психолого-педагогічної та методичної літератури, порівняння, систематизація теоретичного й практичного матеріалу).

Практичне значення одержаних результатів: результати дослідження можуть бути корисними для вихователів ЗДО.

Апробація результатів роботи проведена у вигляді публікацій:

1. Гусейнова Т. Теоретичні засади формування інтелектуальної підготовленості дітей старшого дошкільного віку до навчання в НУШ за

допомогою інтерактивних ігор. Наукові досягнення студентів у галузі дошкільної та спеціальної освіти: збірник наукових та навчально-методичних праць. Нікополь, 2024.

2. Гусейнова Т., Іншакова І. Особливості розвитку інтелектуальної підготовленості дітей старшого дошкільного віку до навчання в Новій українській школі за допомогою інтерактивних ігор. The 4th International scientific and practical conference «Current trends in scientific research development» (November 14-16, 2024) VoScience Publisher, Boston, USA. 2024. С. 365.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, двох розділів, висновки до кожного розділу та загальних висновків, а також списку використаних джерел, який включає 40 позицій. Загальний обсяг роботи становить 57 сторінок, з яких основний текст займає 52 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ ЗАСОБОМ ІНТЕРАКТИВНИХ ІГОР

1.1. Сутність поняття «інтелектуальна готовність» в науково-педагогічній літературі

Проблема створення інтелектуальної готовності дітей старшого дошкільного віку стає все більш актуальною надзвичайної актуальності через потребу у пошуку оптимальних підходів до підготовки дошкільників до навчання. Ця проблема обумовлена виявленням різноманітних точок зору вчених на цю проблематику загалом, а також на основні аспекти шкільної готовності у дітей.

«Готовність до навчання» означає комплексне поняття, яке відображає фізіологічний, психологічний та соціальний елементи сформованості дитини старшого дошкільного віку і вказує на рівень індивідуального розвитку дитини перед поступанням в школу. У зв'язку з цим, останнім часом особливу актуальність набуває проблема підготовки дитини до навчання у школі з інтелектуального погляду [24, с. 21].

Згідно з дослідженнями, за Т. Поніманською та І. Дичківською, розумова діяльність обумовлюється її рівнем інтелектуальних та пізнавальних можливостей. Ці науковці особливу увагу приділяють формуванню набору вмінь та навичок, які дозволять дитині віком шість-сім років ефективно опановувати знання в школі. [33, с. 92].

Основні компоненти інтелектуальної готовності за Т. Поніманською та І. Дичківською позначені на рисунку 1.1. [33, с. 92].

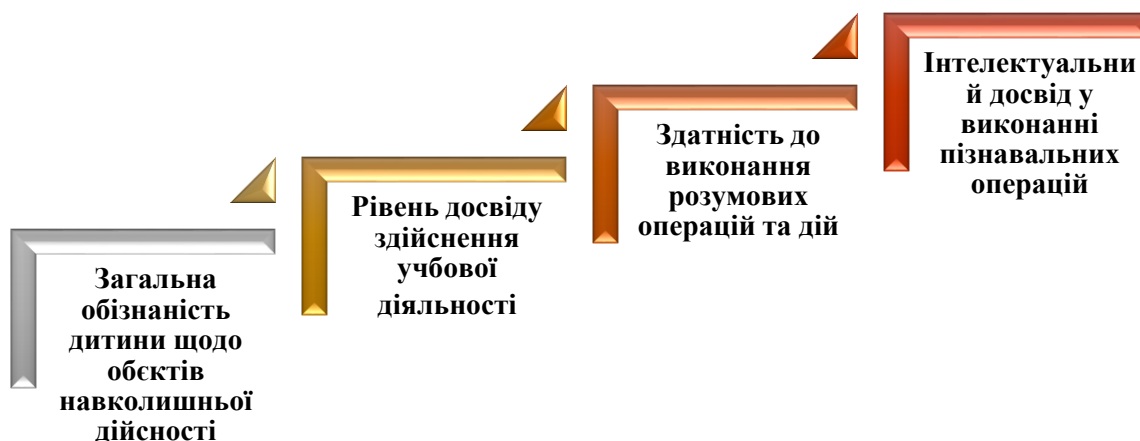

Рис. 1.1. Основні компоненти інтелектуальної готовності за Т. Поніманською та І. Дичківською

На думку Л. Трегуб, інтелектуальна готовність – це процес розвитку пізнавальних функцій, таких як сприймання, мислення, увага, пам'ять і мовлення. Інтелектуальна готовність певним чином залежить від розвитку розумових здібностей, які включають вміння групувати, зіставляти об'єкти, систематизувати їх, виокремлювати головні характеристики, розпізнавати причинно-наслідкові зв'язки та робити логічні висновки. [38, с. 18].

Окремо слід наголосити, що інтелектуальна готовність не тільки пов'язана з рівнем розвитку її пізнавальних здібностей на даний момент, але й з їхньою потенційною здатністю до подальшого росту та розвитку. Крім того, важливим є створення умов для розвитку вищих психічних функцій та нових міжфункціональних психологічних систем у пізнавальній сфері дитини [12].

Л. Стасюк та Л. Добринюк наголошують на тому, що розумова підготовленість вміщає низку когнітивних здібностей та навичок. важливих аспектів, які взаємозалежні. Перш за все, дитині необхідний великий рівень обізнаності про навколишнє середовище, включно і предмети, властивості та явища живого та неживого світу, а також про людей і їхню працю, а також моральні норми. Крім того, значну роль у даній підготовці відіграє набуття

спеціальних знань і навичок, зокрема таких як: грамота та елементи математики, які мають великий вплив на успішність у школі [36, с. 2].

За даними А. Мартіна, пізнавальна готовність до школи поєднана із розвитком когнітивних процесів, зокрема здатністю узагальнювати, порівнювати об'єкти, класифікувати їх, виокремлювати важливі характеристики та робити логічні висновки. Для цього важливий сформований перелік уявлень, включаючи образні і просторові, а також відповідний розвиток мовлення та пізнавальна активність. Розумова готовність виявляється у загальному рівні розумового розвитку дитини та її здатності опановувати вміння і навички, необхідні для вивчення різних дисциплін. Ключовим показником розумового розвитку є системність уявлень і знань про навколишнє середовище, природні явища та окремі соціальні процеси. Інтелектуальна готовність проявляється через розвиток пізнавальної діяльності, включаючи увагу, сприймання, пам'ять, мислення та мовлення. Крім того, інтелектуальна готовність проявляється через володіння елементарними навчальними навичками, такими як звуковий аналіз слова, читання, лічба та обчислення, а також розвиток моторики руки для письма. [27, с. 149].

Інтелектуальна готовність дітей віком шість-сім років є ключовим елементом загальної готовності до навчання, оскільки вона сприяє психічному та особистісному розвитку старшого дошкільника. Вона визначається рівнем набутого розумового досвіду та включає в себе інтелектуальні операції, уміння та дії, які сприятимуть ефективному засвоєнню нових знань. Високий рівень інтелектуальної готовності дозволяє дошкільнику успішно впоратися з навчальними завданнями, що постають перед ним у школі.

Дослідниця Н. Кратік розглядає інтелектуальну складову до готовності школи через призму пізнавальних здібностей дитини. Він вказує, що основним аспектом цього феномену є здатність до опосередкованого пізнання, що виражається у свідомому пошуку та засвоєнні знань на основі сенсорних образів.

Венгер підкреслює, що саме під час дошкільного віку формуються подібні складні операції, де діти можуть моделювати свої дії та передбачати бажаний результат [21, с. 71].

Отже, поняття «інтелектуальна готовність» в науково-педагогічній літературі визначається як комплексна психолого-педагогічна характеристика стану готовності дитини до успішного засвоєння навчальної програми у школі. Ця готовність охоплює різні аспекти пізнавальної, мовленнєвої та інтелектуальної сфери розвитку дитини, необхідні для успішного вивчення навчального матеріалу та активної участі в навчальних процесах. Відповідно до науково-педагогічних досліджень, інтелектуальна готовність включає в себе рівень розвитку розумових процесів, таких як мислення, увага, пам'ять, сприймання і мовлення. Крім того, це також виявляється через здатність дитини до узагальнення, порівняння, класифікації об'єктів та явищ, а також через володіння навичками, необхідними для успішного навчання, такими як читання, лічба, письмо тощо.

1.2. Характеристика та основні риси інтелектуальної готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в Новій українській школі

Інтелектуальна підготовленість дошкільника включає формування цілісного уявлення та знань про навколишній світ, та навичок взаємодії з однолітками та дорослими, а також виявлення інтелектуальних можливостей особистості. Ця підготовленість виявляється в когнітивній здатності дітей віком 6-7 років і означає наявність у них чітко сформованого світогляду, розуміння явищ та об'єктів навколишнього світу. Такий аспект розвитку підкреслює вдосконалення пізнавальної сфери, удосконалення розумових операцій і дій у структурі пізнавальної діяльності дитини до вступу в школу.

Важко оминати увагою й той факт, що інтелектуальна готовність включає наявність достатнього рівня знань про навколишню реальність, уміння... мислити, робити висновки та міркування. Під час розвитку розумових здібностей у дітей спостерігається зростання пізнавальної активності та розвиток складніших форм наочно-образного мислення.

У програмі комплексній розвитку дітей «Я у Світі» визначено ключові критерії для оцінки інтелектуальної готовності дітей віком шість та сім років, що включають такі аспекти, як сприймання, мовлення та абстрактне мислення. [2, с. 99].

У програмі комплексній розвитку дітей «Я у Світі» зазначено, що важливими показниками інтелектуальної готовності до навчання у школі є сформованість у дітей просторових уявлень та образу-Я, а також здатність узагальнювати та робити логічні операції. Дошкільники на цьому етапі мають володіти правильною вимовою, вміти будувати речення та оповідання, користуватися мовленням для вираження своїх думок. Напередодні школи вони також вирізняються розвиненими органами чуттів та умінням аналізувати та сприймати загальні частини предметів.

Перед вступу до школи, розумова готовність до навчання формується на основі набутого елементарного досвіду, це дозволяє дитині узагальнювати предмети та явища навколишнього світу, а також створювати систему уявлень про людей. Одночасно цей процес характеризується розвитком у дітей здатності зосереджувати увагу та розуміти причинно-наслідкові зв'язки в явищах і процесах.

Згідно з М. Лебідь та В. Бутенко, одним із негайних моментів підготовки дітей до школи є освоєння основних розділів освітніх програм, яке передбачає, що дитина повинна мати уявлення про навколишній світ, вміти розрізняти явища живої та неживої природи, розуміти різноманітні види людської діяльності та інші важливі аспекти. Однак інтелектуальна готовність не обмежується лише

знаннями, вона також включає розумові дії та операції. Ця готовність виявляється у здатності дітей до вирішення простих завдань, вмінні робити звуковий аналіз слів та зв'язно описувати зображення на картині. Також важливою є їх здібність до виконання цих розумових дій, а саме: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, а також узагальнення, класифікація та групування [23, с. 185].

Особливу увагу в розумовій готовності дітей до шкільного навчання визначають наявності сформованого світогляду та достатнього обсягу певних знань. Діти мають володіти структурованим та багатогранним сприйняттям навколишнього світу, а також мати початкові уявлення про теоретичні аспекти навчального матеріалу. Важливим є також розвиток у дітей здатності до абстрактного мислення та вміння використовувати основні логічні операції [14, с. 92].

Важливо відзначити, що заняття для дітей мають вирішальне значення для їхнього первинного освоєння основ навчання. Упродовж даних занять діти мають чітко сформульоване завдання, аналізують умови виконання. Вони здатні самостійно контролювати свою діяльність і оцінювати власні результати, усвідомлюють різноманітні способи вирішення завдань і прагнуть навчатися від дорослих. Крім того, розумова готовність включає розвиток основних навичок, необхідних для навчальної діяльності, зокрема здатність визначати завдання та перетворювати його на конкретну мету для самостійного виконання. [17, с. 38].

Ключовим аспектом інтелектуальної готовності дітей є їхня пізнавальна активність. Зрозуміло, що діти виявляють інтерес і бажання здобувати нові знання, активно взаємодіють з навколишнім світом, цікавляться різноманітними явищами. Розвиток пізнавальної активності включає формування в дітей допитливості, мотивації до навчання, бажання самостійно досліджувати навколишній світ та здатність дотримуватись правил шкільного життя. Коли пізнавальна активність у дитини розвивається, вона проявляє свідомий інтерес до

навчальних предметів, вміє ставити навчальні цілі та орієнтувати свою діяльність на досягнення освітніх результатів [25, с. 145].

І. Кеуш, в рамках досліджень активної діяльності дитини, наголошував на важливості символічної функції, яка здатна оперувати знаками і символами. Окрім того, вона сприяє більш ефективному засвоєнню знань та їх застосуванню в подальшій діяльності, підкреслюючи взаємозв'язок між пам'яттю та мисленням, які в українській психології розглядаються як вищі психічні функції, зокрема як мнемічна та когнітивна діяльність. Ці функції відповідають за певні аспекти розумових процесів, такі як встановлення причинно-наслідкових зв'язків між об'єктами дій, усвідомлення та запам'ятовування предметів. Їх спільна діяльність сприяє систематизації знань і досвіду, що накопичуються у процесі навчання [19, с. 19].

Розумова готовність передбачає набуття знань про оточуюче середовище і вміння застосовувати різні способи мислення. Молодше покоління навчається формулювати висновки і виокремлювати логічні міркування, створюючи прості розумові судження. У процесі свого розвитку пізнавальна активність дітей поступово збільшується, а наочно-образне мислення розвивається, переходячи до більш складних форм.

Також І. Кеуш наголошує, що ключовим фактором, що впливає на розвиток інтелектуальну готовність дітей, є навчальна діяльність, а її основою є мислення. Цей процес сприяє перетворенню пізнавальної сфери особистості, зокрема, когнітивних процесів. Авторка зауважує, що зростання можливостей дитини в навчанні пов'язане з її здатністю працювати розумово: формулювати гіпотези, перевіряти їх, аналізувати різні схеми та моделі, встановлювати зв'язки між об'єктами. Процесуальний аспект таких здатностей проявляється у розумових операціях, а найвищою формою є абстрактне мислення, яке дозволяє подолати інтелектуальний егоцентризм [19, с. 19].

I. Салімовська-Сушко вважає, що ключовим чинником для покращення інтелектуального аспекту готовності є розвиток наочно-образного мислення. Вона вважає в цьому ефективний спосіб, оскільки наочно-образне мислення дозволяє створювати нові образи та ускладнювати їх, що в свою чергу є основою для абстрактного мислення. Розвиток цього типу мислення сприяє формуванню способів вирішення завдань та усвідомленню граматичних правил. Інший важливий аспект у розвитку розумових здібностей полягає в появі внутрішнього плану дій. Основним методом формування всіх розумових можливостей є зацікавлення дітей та їх участь у різноманітних видів діяльності, таких як рольові ігри, малювання та конструювання, які базуються на конкретних образах [35, с. 257].

Старші дошкільники, за визначенням вище названих дослідників, повинні володіти вміннями такими як слухове диференційоване сприймання, орієнтування на приклад дорослих, розрізнення звуків мовлення та чисел, а також діти здатні виконувати основні математичні операції. Окрім того, майбутні першокласники можуть логічно запам'ятовувати інформацію та відтворювати її за потреби, а також володіють базовими знаннями та навичками в елементарних предметах.

До основних складових інтелектуальної готовності дитини до школи відносимо наступне:

1. *Загальна обізнаність дитини про предмети, об'єкти, явища навколишньої дійсності й елементи світогляду:* дитина має базові знання про світ навколо неї, розуміє поняття, явища та об'єкти, з якими вона зустрічається.
2. *Сформованість пізнавальної сфери дошкільника, що характеризується рівнем розвитку когнітивних процесів:* включає розвиток мислення, уваги, пам'яті, уваги та інших пізнавальних процесів, які дозволяють дитині засвоювати нові знання та розв'язувати завдання.

3. *Наявність задатків щодо формування навчальних умінь та навичок:* діти мають потенціал для вивчення нових навичок та вмінь, які необхідні для успішного навчання в школі.

Ці складові визначають дитину бути готовою до активного та успішного засвоєння знань та навичок, які вона отримає в школі.

Основні критерії інтелектуальної підготовленості дітей зазначимо на рисунку 1.2.

Рис. 1.2. Основні критерії інтелектуальної підготовленості дітей

Першим з ключових показників, що діти мають бути готовими до школи є *розвиток наочно-образного і словесно-логічного мислення*. Діти у цьому віці здатні до розв'язання складних задач, що потребують виділення та використання зв'язків між різними об'єктами та явищами. Початкові узагальнення, які вони роблять, базуються на їхньому практичному досвіді. Під час гри, малювання, конструювання, діти не лише використовують вже вивчені дії, але й постійно їх змінюють, щоб отримати результати. Мислення постійно вдосконалюється, що дозволяє дітям прогнозувати результати своїх дій та планувати їх наперед. Діти в цьому віці дуже активні та цікавляться навколишнім світом, тому вони широко

використовують своє мислення для освоєння нових знань через різні досліди, експерименти, спостереження та роблять висновки з отриманих результатів. Розв'язання багатьох навчальних завдань у школі потребує образного мислення дітей, яке формується на основі їхніх узагальнених знань про оточуюче середовище.

У *розвитку дитячої пам'яті* можна виявити закономірності, які здійснюють великий вплив на їхнє життя. Пам'ять у дитини це процес зберігання, відтворення та забування інформації. У дітей цей процес відбувається досить інтенсивно. Дитина здатна ставити перед собою мету запам'ятати матеріал і починає застосовувати різні методи для покращення процесу запам'ятовування, зокрема повторення та асоціативне зв'язування інформації з важливими подіями. Пам'ять у дитини дошкільного віку має переважно мимовільний характер, але наближаючись до завершення дошкільного віку, починає формуватися довільна пам'ять. Важливу роль у формуванні пам'яті відіграє *мовна діяльність*, яка вимагає запам'ятовування словесного матеріалу. Також, діти запам'ятовують краще те, що цікавить їх у грі та навчанні, і називання предметів допомагає в кращому запам'ятовуванні.

У процесі навчання важливу роль відіграє психічна функція – *увага*. У дошкільному віці увага є переважно довільною. Стан підвищеної уваги пов'язаний з умінням орієнтуватися у зовнішньому середовищі та емоційно ставитись до нього. Змістовність зовнішніх вражень, що спричиняють підвищення уваги, змінюється з віком. Основи уважності формуються на ранньому етапі. Поступово дитина навчається зосереджувати увагу на тому, що вона вважає за важливе або цікаве, викликаючи певний ступінь зацікавлення або збудження. Розвиток уваги досягає перелому, коли дитина починає свідомо керувати нею, спрямовуючи та утримуючи її на конкретних об'єктах чи завданнях [30, с. 18].

У розвитку дитини **мовлення** відіграє ключову роль, впливаючи на всі психічні функції. Дорослі активно сприяють розвитку мовлення в дітей, що намагаються вивчити більше та висловити свої думки. Мовлення супроводжує всі аспекти діяльності та стає ефективним засобом вираження думок. У процесі спілкування мовлення постійно вдосконалюється і отримує нові форми. Збагачення лексичного запасу залежить від досвіду та виховання, а також від індивідуальних особливостей дитини.

Важливо, щоб у дитини була розвинена розмовна мова, яка дозволяє їй висловлювати свої думки чітко та зв'язно, незалежно від ситуації. Дитина повинна вміти передавати зміст оповідання за певним планом та виділяти головне. Важливо стимулювати у дитини бажання дізнаватися нове та розвивати інтерес до навколишнього світу. Усі психічні процеси, такі як **увага, сприйняття, пам'ять та мислення**, повинні бути достатньо розвинені. Дитина має здатність зосереджуватись на різних виданнях та виконувати різноманітні завдання, що сприяє розвитку сприйняття, пам'яті та мислення. Важливо розуміти, що розвиток мовлення пов'язаний із розвитком сприйняття та мислення. На жаль, часто помилково вважається, що рівень інтелектуального розвитку дитини можна оцінити лише за словниковим запасом чи вміннями. Однак дослідження показують, що інтелектуальна підготовленість полягає не лише у знаннях, а й у розвитку відповідних навичок та умінь, що сприяють високому рівню навчаності.

Отже, інтелектуальний аспект виявляється в різноманітних напрямках пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку, зокрема в розвитку перцептивних та мисленнєвих процесів, підвищенні рівня довільності психічних процесів, освоєнні основ математичних понять, розвитку мовлення, знайомстві з навколишнім світом, вдосконаленні довільності уваги, засвоєнні експериментальних дій і набутті базових навичок навчальної діяльності. Цей феномен можна спостерігати через загальну когнітивну компетентність, яка

включає у себе ряд важливих аспектів. До них відносяться виділення певних ознак у предметах, вміння розрізняти форми, кольори та величини, виявлення спільних та не спільних зовнішніх ознак, порівняння груп предметів за певною суттєвою ознакою та формулювання узагальнюючих висновків після розумової активності.

Отже, можна зробити висновок, що готовність до навчання в школі залежить від загального рівня когнітивної здатності дитини. Ця здатність охоплює не лише вміння розпізнавати форму, колір, розмір та інші характеристики предметів, але й здатність порівнювати групи предметів за їх основними ознаками та робити узагальнення на основі розумових операцій. Таким чином, основою інтелектуальної готовності є розумовий розвиток дитини, що реалізується одночасно в кількох напрямках. Це включає розвиток перцептивних та мисленневих процесів, мовленневих навичок, знайомство з навколишнім світом, розвиток довільності психічних процесів, освоєння елементарних математичних понять та засвоєння основ навчальної діяльності. Тож, інтелектуальна готовність є складовою когнітивної компетентності дитини, яка проявляється по різному в період шостого та сьомого року життя.

1.3. Особливості формування інтелектуальної готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в Новій українській школі засобом інтерактивних ігор

У рамках сучасних педагогічних підходів, зокрема в контексті Нової української школи, питання розвитку інтелектуальної готовності дітей до навчання стає надзвичайно актуальним. Інтерактивні ігри відіграють ключову роль у підготовці дітей до навчальної діяльності, стаючи важливим інструментом у цьому процесі. Сучасна освітня парадигма визнає не лише навчальні

досягнення, але й розвиток широкого спектру когнітивних, емоційних та соціальних навичок.

У цьому контексті важливо досліджувати особливості формування інтелектуальної підготовленості у нових умовах шкільної освіти, зокрема через використання інтерактивних ігор як ефективного педагогічного інструменту. Враховуючи динаміку сучасного освітнього процесу, необхідно звертати увагу на розвиток критичного мислення, творчих здібностей, спроможностей до самостійного навчання та інші аспекти, які сприяють формуванню компетентностей, необхідних для успішної адаптації у шкільному середовищі.

Формування розумової готовності вимагає комплексного підходу та врахування специфіки цього вікового періоду. Використання інтерактивних ігор дозволяє ефективно стимулювати розвиток різних аспектів когнітивної сфери дитини. Нижче розглянемо деякі ключові аспекти формування інтелектуальної готовності через інтерактивні ігри (рис. 1.3.):

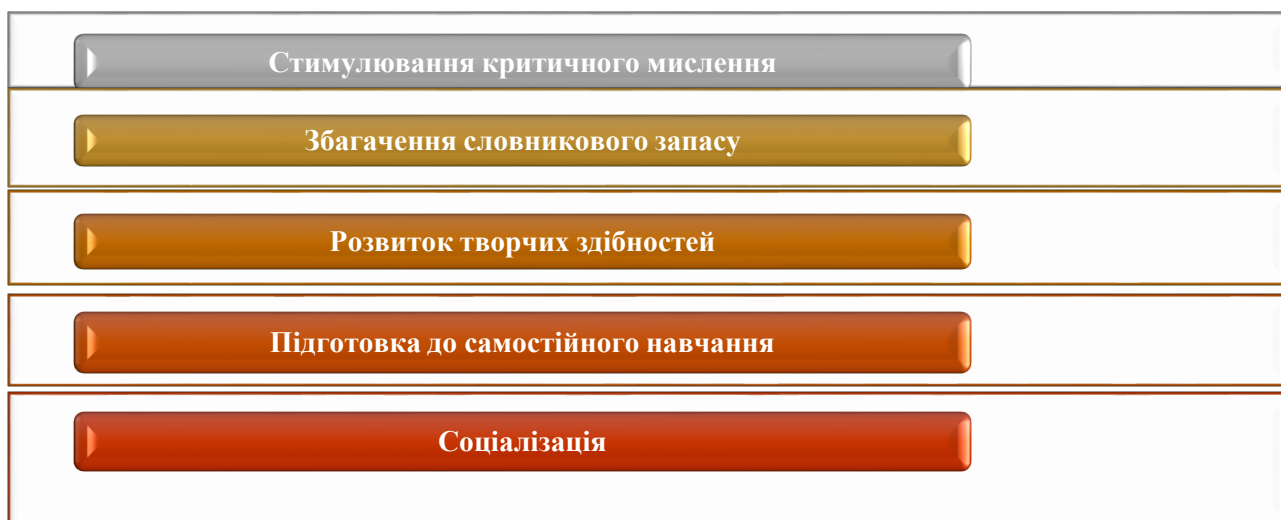

Рис. 1.3. Ключові аспекти формування інтелектуальної готовності через інтерактивні ігри

1. *Стимулювання критичного мислення:* інтерактивні ігри можуть викликати у дитини необхідність аналізу ситуацій, прийняття рішень та вирішення проблем, що дозволяє здійснювати логічні висновки.

2. *Поповнення лексики:* в процесі інтерактивних ігор діти мають можливість поширити свій словниковий запас, вивчати нові терміни та поняття, що стане важливою передумовою для подальшого успішного навчання в школі.
3. *Розвиток творчих здібностей:* багато інтерактивних ігор сприяють розвитку творчості та уяви дітей, стимулюючи їх до самовираження та пошуку нетрадиційних рішень.
4. *Підготовка до самостійного навчання:* у процесі гри діти вчаться співпрацювати, вирішувати завдання самостійно та у групі, що сприяє розвитку навичок самоконтролю та самостійності в навчальній діяльності.
5. *Соціалізація:* інтерактивні ігри створюють можливості для спілкування та взаємозв'язок з однолітками, що сприяє формуванню соціальних навичок та взаєморозумінню.

Урахування цих аспектів у педагогічній практиці сприяє успішному формуванню інтелектуальної готовності дошкільника.

Нижче наведено приклади застосування інтерактивних ігор для розвитку інтелектуальної готовності старшого дошкільника у таблиці. 1.1.

Таблиця 1.1

Особливості використання інтерактивних ігор

№	Назва інтерактивної гри	Приклад використання інтерактивних ігор
1.	«Вчимо кольори»	Діти розподіляють плитки різних кольорів за кольором предметів на картках, задля сприймання кольорів та логічного мислення.
2.	«Літери-магнітики»	Діти складають слова з літер-магнітів на дошці, розвиваючи навички читання, письма та літературної грамотності.
3.	«Математичний квест»	Діти проходять різноманітні завдання з математики (лічба, додавання, віднімання) у вигляді квесту, розвиваючи математичні навички та логіку.
4.	«Пошук схованих предметів»	Діти шукають сховані предмети в класній кімнаті за поданими завданнями, що розвиває спостережливість та увагу.

5.	«Рольові ігри»	Діти грають у різні рольові ігри, такі як «лікарня», «магазин», «пекарня», де вони відтворюють реальні ситуації та розвивають соціологічні навички та уяву.
----	----------------	---

Отже, інтерактивні ігри в контексті Нової української школи мають важливе значення для підготовки до навчання. За допомогою різноманітним ігровим формам, діти отримують можливість розвивати різні аспекти свого інтелекту, включаючи логічне мислення, уяву, математичні та мовленнєві навички. Ігри стимулюють активний інтерес до навчального процесу, сприяють формуванню цілеспрямованої пізнавальної активності та розвитку соціальних вмінь. Ці методи дозволяють дітям не лише готуватися до занять, але і забезпечують їм радісний та захоплюючий досвід, який сприяє їхньому загальному розвитку.

Отже, формування інтелектуальної готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в Новій українській школі за допомогою інтерактивних ігор є критично важливим складником сучасної освітньої практики. Інтерактивні ігри сприяють стимулюванню критичного мислення, збагаченню словникового запасу, розвитку творчих здібностей, підготовці до самостійного навчання та соціалізації дітей. Використання цих ігор дає змогу створити умови, що сприяють розвитку необхідних когнітивних навичок у дітей, емоційних та соціальних навичок, що є фундаментом для успішної адаптації і навчання в НУШ. Цілісний підхід через інтерактивні ігри забезпечує всебічний розвиток дітей та підготовку їх до майбутнього навчання і соціального життя.

Висновки до розділу 1

Здійснивши теоретичний аналіз наукових джерел з проблеми формування підготовленість старших дошкільників до навчального процесу в умовах НУШ, можемо зробити наступні висновки.

Поняття «інтелектуальна готовність» в науково-педагогічній літературі визначається як комплексна психолого-педагогічна характеристика підготовленості для успішного засвоєння навчальної програми у школі. Ця готовність охоплює різні аспекти пізнавальної, мовленнєвої та інтелектуальної сфери розвитку дитини, необхідні для успішного вивчення навчального матеріалу та участі в навчальних процесах. Відповідно до науково-педагогічних досліджень, розумова готовність включає рівень розвитку розумових процесів, таких як мислення, увага, пам'ять, сприймання і мовлення. Крім того, це також виявляється через здатність дитини до узагальнення, порівняння, класифікації об'єктів та явищ, а також через володіння навичками, необхідними для успішного навчання, такими як читання, лічба, письмо тощо.

Інтелектуальний аспект розкривається через різні елементи пізнавальної діяльності малечі, зокрема через розвиток сприймання, мислення, зростання свідомої регуляції психічних процесів, оволодіння базовими математичними уявленнями, формування мовних навичок, знайомство з навколишнім середовищем, удосконалення уваги та здатність до експериментальних дій. Ці зміни можна спостерігати через загальний рівень когнітивної компетентності, яка охоплює низку важливих аспектів. Серед них – здатність виокремлювати ознаки об'єктів, відрізнити форму, колір, розмір, виявляти спільні та різні характеристики, порівнювати групи предметів за суттєвими ознаками та робити узагальнені висновки на основі розумових операцій.

Підсумовуючи, інтелектуальна готовність до шкільного навчання залежить від загального рівня когнітивної компетентності дитини. Це включає не лише здатність розрізняти такі характеристики, як форма, колір і величина предметів, але й уміння порівнювати об'єкти за їх суттєвими ознаками та формулювати узагальнені висновки на основі пізнавальної діяльності.

Головні аспекти інтелектуальної готовності формуються через інтерактивні ігри, і ми виділили наступні: стимулювання критичного мислення, збагачення лексики, розвиток творчих здібностей, підготовка до самостійного навчання, соціалізація тощо.

Отже, головною інтелектуальною готовністю є розумовий розвиток дитини, що охоплює кілька напрямків одночасно. Серед них — розвиток перцептивних та мислительних процесів, мовлення, ознайомлення з навколишнім світом, розвиток довільності психічних процесів, формування елементарних математичних уявлень та оволодіння складовими навчальної діяльності. Таким чином, інтелектуальна готовність є складною когнітивною компетентністю, що проявляється в різноманітних аспектах розвитку дитини віком 6-7 років.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНА РОБОТА ЩОДО ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ІГОР

2.1. Вивчення та аналіз передового педагогічного досвіду з проблеми дослідження

Нами було досліджено педагогічний досвід виховательки КЗДО №6 (м. Кривий Ріг) Макарової Ю. М. щодо питання формування розумової готовності дітей до школи. Вихователька розповіла про методи та прийоми, які вона використовує у своїй роботі для досягнення цієї мети.

Макарова Ю. М. зазначила, що ключовими аспектами інтелектуальної готовності є розвиток логічного мислення, пам'яті, уваги та творчих здібностей. Вона активно застосовує ігрові методи навчання, які сприяють розвитку інтересу до пізнавальної діяльності у дітей. Наприклад, в її арсеналі є розвиваючі ігри, завдання на класифікацію та порівняння, логічні задачі та головоломки (таблиця 2.1.).

Таблиця 2.1.

Розвиваючі ігри, завдання на класифікацію та порівняння, логічні задачі та головоломки від Макарової Ю. М.

№ п/п	Тип гри/завдання	Приклад	Мета
1.	Ігри на класифікацію та порівняння	Класифікація предметів: картинки або предмети за категоріями (фрукти, овочі, тварини, транспорт).	Розвиток навичок класифікації та систематизації.

		Знайди відмінності: знайти відмінності між двома майже однаковими картинками.	Розвиток уважності та спостережливості.
2.	Логічні задачі та головоломки	Лабіринти: знайти шлях від старту до фінішу в лабіринті.	Розвиток просторового мислення та навичок вирішення проблем.
		Завдання на складання фігур: скласти малюнок або візерунок з геометричних фігур.	Розвиток просторового мислення та творчих здібностей.
		Судоку для дітей: заповнити клітинки так, щоб у кожному рядку, стовпчику і секторі не повторювалися картинки.	Розвиток логіки і вміння до аналізу.
3.	Розвиваючі ігри	Будівництво з конструктора: складання будівель чи об'єктів за допомогою конструктора (наприклад, LEGO).	Розвиток творчих здібностей, уяви та навичок конструювання.
		Пазли: складання картинок з окремих елементів.	Розвиток просторового мислення та терплячості.
		Логічні кубики: складання кубиків з різними малюнками або цифрами в певному порядку.	Розвиток логіки і вміння до аналізу та синтезу інформації.

Вихователька також підкреслила важливість індивідуального підходу до кожної дитини. Вона проводить регулярні діагностичні оцінки, щоб визначити рівень розвитку кожного вихованця та адаптувати навчальний процес згідно з їхніми особистими вимогами та можливостями.

Особливу увагу Макарова Ю. М. приділяє розвитку мовленнєвих навичок. Вона використовує методи активного слухання, творчого розповідання історій, драматизації та рольових ігор. Вихователька впевнена, що вміння чітко висвітлювати власні ідеї та уважно слухати думки інших є фундаментом успішного навчання.

Макарова Ю. М. також розповіла про співпрацю з батьками, яка є невід'ємною частиною її роботи. Вона проводить регулярні консультації та тренінги для батьків, щоб вони могли підтримувати розвиток інтелектуальних здібностей своїх дітей вдома.

Вихователька надає поради щодо застосування навчальних ресурсів та ігор, які сприяють розвитку пізнавальної активності у дітей. Вона вказує на такі матеріали та ігри (рис. 2.1.):

Рис. 2.1. Матеріали та ігри, які сприяють розвитку пізнавальної активності у дітей

1. Настільні ігри: наприклад, «Мозаїка», «Логічні кубики», «Пазли», «Шахи» та «Доміно». Ці ігри розвивають логічне мислення, увагу та зосередженість.

2. Книги та енциклопедії для дітей: вихователька рекомендує книги з великими ілюстраціями та простим текстом, які стимулюють дитячу уяву та збагачують словниковий запас.
3. Розвиваючі зошити та посібники: завдання на логіку, рахунок, письмо та читання, які допомагають закріпити отримані знання та розвивають дрібну моторику.
4. Інтерактивні навчальні програми та додатки: вихователька підбирає освітні додатки, які підтримують інтерес і забезпечують інтерактивну форму здобуття знань.
5. Конструктори: наприклад, LEGO та інші подібні комплекти, які сприяють розвитку просторового мислення та креативних навичок.
6. Музичні інструменти: вихователька рекомендує використовувати дитячі музичні інструменти для розвитку слуху та ритмічного почуття.
7. Творчі матеріали: фарби, пластилін, кольоровий папір та інші матеріали для ручної праці, які розвивають творчі здібності та дрібну моторику.
8. Експериментальні набори: наприклад, комплекти для здійснення базових наукових досліджень, які стимулюють цікавість до науки та розвивають навички дослідження.

Вихователька також рекомендує батькам проводити час з дітьми за цими матеріалами та іграми, підтримуючи їхні пізнавальні інтереси та заохочуючи до самостійного навчання.

Завдяки своїй багаторічній праці та систематичному підходу, Макарова Ю. М. досягає значних результатів у підготовці дітей до навчання в НУШ. Її вихованці демонструють високий рівень інтелектуальної готовності, впевненість у своїх силах та бажання навчатися.

Отже, аналізуючи досвід виховательки КЗДО №6 Макарової Ю. М., можна зробити висновок, що її підхід до формування інтелектуальної підготовки дітей

старшого дошкільного віку до навчання в Новій українській школі полягає в формуванні їхніх основних навичок та вмінь, необхідних для успішного навчального процесу досить ефективним та різноманітним.

2.2. Аналіз чинних програм і БКДО з проблеми формування інтелектуальної готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в Новій українській школі

Були проаналізовані чинні програми та БКДО щодо формування інтелектуальної підготовленості дітей старшого дошкільного віку до навчання в Новій українській школі. Інтелектуальна підготовленість визначена як комплекс знань, вмінь і навичок, необхідних для ефективної адаптації до шкільного навчання. У Базовому компоненті дошкільної освіти (БКДО) розкриваються основні напрямки розвитку дитини, зокрема інтелектуальні, соціальні та емоційні аспекти, які є важливими для підготовки до шкільного життя визначено основні компетентності, які мають бути сформовані у дітей для успішного освоєння знань. Зокрема, БКДО акцентує увагу на таких аспектах:

1. Пізнавальна активність:

- ✓ Розвиток логічного мислення, навичок класифікації, порівняння та аналізу.
- ✓ Формування уявлень про світ через ігри, завдання та експериментування.

2. Мовленнєва компетентність:

- ✓ Збагачення словникового запасу, розвиток зв'язного мовлення, Здатність чітко виражати свої ідеї
- ✓ Удосконалення комунікативних умінь через бесіди, розповіді та театралізовані ігри.

3. Соціально-емоційний розвиток:

- ✓ Формування навичок самоконтролю, здатність співпрацювати в команді, вирішення конфліктних ситуацій.

- ✓ Формування емоційної обізнаності, здатність усвідомлювати та виражати свої почуття.

4. Фізичний розвиток:

- ✓ Розвиток координації рухів, дрібної моторики та загальної фізичної підготовки.
- ✓ Залучення дітей до активних ігор, фізичних вправ та спортивних занять.

5. Культурно-естетичний розвиток:

- ✓ Збагачення уявлень дітей про культуру, мистецтво та естетику через ознайомлення з різними видами мистецтва (музика, живопис, театр).
- ✓ Формування креативних навичок за допомогою малювання, ліплення, музикування та інші види художньої діяльності.
- ✓ Формування естетичних смаків, вміння цінувати і створювати красу у навколишньому світі.

6. Соціально-побутова компетентність:

- ✓ Формування навичок самообслуговування, гігієни та безпеки.
- ✓ Розвиток відповідальності, самостійності та впевненості у власних силах.
- ✓ Вивчення соціальних норм, розвиток комунікативної культури та навичок колективної роботи.

7. Екологічна свідомість:

- ✓ Формування знань про оточуючий світ, колообіги у природі та місце людини у довкіллі.
- ✓ Виховання екологічної культури, бережливого ставлення до природних ресурсів.
- ✓ Залучення дітей до екологічних проектів, акцій та заходів, спрямованих на охорону природи.

8. Фінансова грамотність:

- ✓ Ознайомлення з базовими поняттями економіки, такими як гроші, торгівля, заощадження.

- ✓ Розвиток навичок планування витрат та заощадження, формування раціонального ставлення до фінансів.
- ✓ Використання ігрових ситуацій для моделювання фінансових операцій також здійснення вибору.

9. Формування технологічної компетентності:

- ✓ Ознайомлення дітей з сучасними технологіями та їхнім використанням по життю.
- ✓ Формування навичок роботи з технічними пристроями, засобами комунікації та інформаційними технологіями.
- ✓ Використання цифрових інструментів та ресурсів для навчання, розвитку та творчості.

Розвиток інтелектуальної підготовленості дитини є комплексним процесом, що включає формування різних аспектів особистості. Особливо потрібно забезпечити гармонійний розвиток кожного з цих аспектів, використовуючи різноманітні методи та підходи, що відповідають віковим та індивідуальним особливостям дітей [4].

У чинній програмі з розвитку дитини «Українське дошкілля» [7] дане питання розглядається через призму комплексного підходу до розвитку різних аспектів дитячої особистості.

Основні напрями та аспекти, які підкреслюються в програмі:

1. Пізнавальний розвиток.

Програма наголошує на розвитку логічного мислення у дітей через навчання аналізу, синтезу, класифікації та порівняння. Використовуються ігрові завдання для формування навичок логічного мислення. Формування світосприйняття дітей відбувається через дослідження, експерименти та пізнавальні завдання, що ознайомлюють їх з природними явищами та суспільними процесами.

2. Мовленнєвий розвиток.

У програмі наголошується на збагаченні словникового запасу та формування умінь зв'язного мовлення, дітей стимулюють висловлювати свої думки через розповіді, діалоги та театралізовані ігри. Велика увага приділяється утворенню комунікативних навичок: вміти слухати, задавати питання та відповідати на них, а також навчанню дітей вести конструктивний діалог і висловлювати свої емоції.

3. Соціально-емоційний розвиток.

Програма передбачає формування навичок самоконтролю та вміння здатність до вибору, діти вчаться розв'язувати конфліктні ситуації мирно та адекватно виражати свої емоції. Особлива увага приділяється розвитку емпатії та поваги до почуттів інших.

4. Фізичний розвиток.

Розвиток координації рухів та дрібної моторики здійснюється через фізичні вправи та ігри, діти залучаються до активних видів діяльності для зміцнення загальної фізичної підготовки. Програма також орієнтована на розвиток у дітей уявлень про здоров'я та основи особистої гігієни, підтримку фізичної активності та заохочення до здорових звичок.

5. Культурно-естетичний розвиток.

Ознайомлення дітей з різними формами мистецтва, що включає музику, живопис та театр, сприяє збагаченню їх культурного кругозору. Програма передбачає розвиток творчих здібностей через художню діяльність та формування естетичних вподобань, вміння цінувати красу в навколишньому світі. Дітей залучають до створення творчих проєктів та виробів.

6. Соціально-побутова компетентність.

Програма наголошує на навчанні дітей основним навичкам самообслуговування та гігієни, розвиваючи їх самостійність та відповідальність. Дітей ознайомлюють з правилами поведінки у суспільстві та розвивають культуру спілкування, вміння працювати у команді та співпрацювати з іншими.

7. Екологічна свідомість.

Формування уявлень про природні явища та взаємозв'язки у природі сприяє розвитку формування екологічної свідомості та виховання поважного ставлення до природних ресурсів, дітей залучають до екологічних проєктів та акцій, підтримуючи ініціативи, спрямовані на охорону природи.

8. Технологічна компетентність.

Програма передбачає знайомство дітей із сучасними технологіями та інноваціями та їхнім використанням у повсякденному житті. Розвиток навичок роботи з технічними пристроями та інформаційними технологіями здійснюється через використання цифрових інструментів для навчання та творчості, а також навчання дітей основам безпеки в Інтернеті.

Отже, програма «Українське дошкілля» акцентує увагу на необхідності інтегрованого підходу задля виховання й навчання дошкільнят, з всіма аспектами розвитку особистості для забезпечення успішної адаптації та подальшого навчання в НУШ.

В чинній програмі з розвитку дитини дошкільного віку «Дитина» [6] визначені наступні завдання (рис. 2.2.): [22].

Основні завдання формування інтелектуальної готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в Новій українській школі:

Рис. 2.2. Основні завдання формування інтелектуальної готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в Новій українській школі за чинною програмою з розвитку дитини дошкільного віку «Дитина»

Розглянемо кожне з завдань більш детально ніжче.

1. Розвиток мовлення: розширення лексичного запасу та вдосконалення мовленнєвих навичок, формування навичок виразного мовлення та усного мовлення.
2. Сформування логічного мислення: навчання дітей логіці через виконання завдань на розв'язання проблем, логічні конструювання, порівняння, класифікацію.
3. Розвиток пам'яті та уваги: вправи для підвищення концентрації уваги, розвиток короткочасної та довгочасної пам'яті.
4. Розвиток уяви та мислення: сприяння творчому мисленню та уяві, розвиток здібності до асоціацій та образного мислення.
5. Розвиток умінь аналізу та синтезу: навчання дітей аналізувати інформацію, робити висновки та узагальнення, а також синтезувати нову інформацію з різних джерел.
6. Стимулювання дослідницької діяльності: розвиток інтересу до вивчення навколишнього світу, проведення експериментів, пошук інформації та висування гіпотез.
7. Формування навичок самоорганізації: розвиток уміння планувати свою діяльність, ставити перед собою завдання та досягати їх.
8. Стимулювання творчих здібностей: підтримка творчої активності дітей, розвиток уяви та креативного мислення.

Ці завдання спрямовані на формування комплексу навичок та вмінь, які допоможуть дітям успішно адаптуватися до навчального процесу в початкових класах та розвиватися в них.

Отже, у програмі «Дитина» вказано дуже важливе завдання – створення сприятливого середовища для розвитку інтелектуальних здібностей дітей. Особливий акцент робиться на розвитку мовленнєвої компетентності, логічного мислення та пам'яті, дітей стимулюють до активного сприйняття навколишнього світу через різноманітні ігри та завдання, що сприяють розвитку їхньої творчості та уяви. Такий підхід сприяє глибокому і цілісному розумінню оточуючого світу і готовності до навчання у школі.

У чинній програмі розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» питання формування розумової готовності дітей акцентується на комплексному підході: [2].

Основні завдання програми зазначимо на рисунку 2.3.:

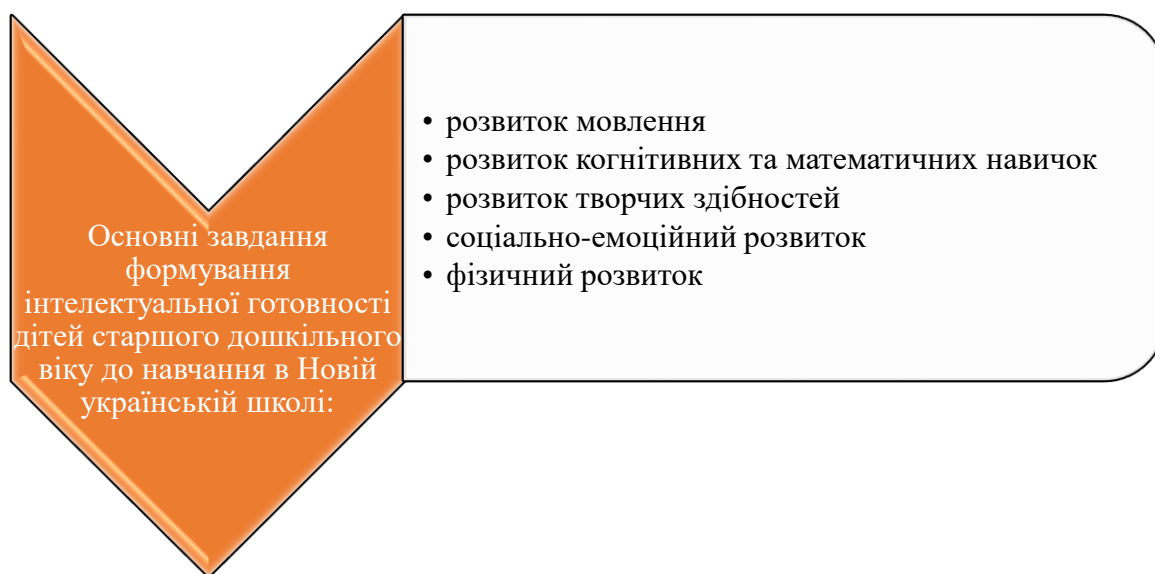

Рис. 2.3. Основні завдання з формування інтелектуальної готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в Новій українській школі за чинною програмою розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі»

- i. Розвиток мовлення: створення умов для акцентування уваги на розширенні словникового запасу, розвитку фонематичного сприймання та правильної артикуляції звуків, а також на вмінні вірно писати речення без граматичних помилок.

- ii. Формування когнітивних навичок: сприяння розвитку логічного мислення, уваги, пам'яті та уяви через різноманітні ігри, головоломки та завдання.
- iii. Розвиток математичних навичок: ознайомлення з базовими математичними поняттями (кількість, форма, розмір), виконання завдань на порівняння, класифікацію та серіацію.
- iv. Сприяння розвитку творчих навичок: стимулювання фантазії та креативності через різноманітні види діяльності (малювання, конструювання, театралізовані ігри).
- v. Соціально-емоційний розвиток: формування навичок спілкування, взаємодії з оточуючими, вирішення конфліктів, розвиток емпатії та саморегуляції.
- vi. Фізичний розвиток: забезпечення можливостей для розвитку моторики, координації рухів, здоров'я та фізичної активності.

Такий комплексний підхід допомагає створити не лише інтелектуально готову, а й гармонійно розвинену особистість, яка з задоволенням буде відкривати для себе нові знання у школі.

Після проведеного аналізу чинних програм і Базового компонента дошкільної освіти з проблеми формування розумової готовності дітей можна зробити такі висновки:

1. Комплексний підхід: в програмах і БКДО акцентується на комплексному розвитку дитини, враховуючи різні аспекти її особистості (мовленнєва, когнітивна, соціально-емоційна та фізична сфери).
2. Збагачення лексики: велику увагу зосереджено на розвитку мовлення та збагаченню словникового запасу дітей через ігри, діалоги та творчі завдання.

3. Корекція логіки та мислення: програми спрямовані на формування даного когнітивного елементу через порівняння, аналіз, класифікацію та розв'язання завдань.
4. Соціально-емоційний розвиток: великий акцент робиться на формуванні навичок спілкування, вирішення конфліктів, саморегуляції та розвитку емоційного інтелекту.
5. Фізичний розвиток: важливим компонентом є розвиток фізичних навичок завдяки іграм та фізичним вправам.
6. Стимулювання творчості: програми сприяють розвитку креативних умінь дітей через різноманітні види діяльності (малювання, конструювання, ігри).

Загалом, програми і БКДО враховують педагогічні підходи практиків до дітей та відповідають вимогам Нової української школи, сприяючи формуванню інтелектуальної готовності дітей до навчання в початковій школі.

2.3. Методичні рекомендації щодо формування інтелектуальної готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в Новій українській школі

Ми розробили методичні рекомендації для вихователів ЗДО:

1. Створення стимулюючого середовища. Створення стимулюючого середовища вміщує в себе багато важливих аспектів. Важливо, щоб оточуючий світ дитини був насиченим та цікавим, щоб кожна дитина мала можливість відкривати для себе нові речі та набувати знання через гру та дослідження. Інтелектуальні ігри та завдання повинні бути різноманітними та відповідати віковим можливостям дітей. Вони можуть містити цікаві головоломки, казки та інші форми творчої діяльності, які сприяють розвитку уяви та мислення. Важливо також, щоб діти були залучені до колективних ігор та завдань, що сприяють розвитку співпраці та комунікації. Такий підхід допомагає створити умови для

глибокого та всебічного розвитку дитини, що є важливим для успішного навчання.

2. Розвиток мовлення важливий задля ефективного навчання у школі. Для того, щоб підготувати їх до цього, можна використовувати різноманітні мовленнєві вправи та ігри. Наприклад, діти можуть розповідати оповідання за картинками, відповідати на запитання або створювати власні історії. Також важливо збагачувати їхній словниковий запас, вчачи нові слова та їх значення. Можна використовувати словникові диктанти або гри, де діти повинні знайти відповідне слово. Крім того, корисно проводити вправи на вимову звуків та словосполучень для розвитку артикуляції та вимови. Такий комплексний підхід допоможе дітям покращити свої мовленнєві навички та бути готовими до школи.

3. Стимулювання логічного мислення: використання завдань, що вимагають логічного висновку, порівняння, класифікації та розв'язання проблем. Для стимулювання можна використовувати різноманітні завдання та ігри, які спонукатимуть їх до логічного висновку, порівняння, класифікації та розв'язання проблем. Наприклад:

1. Логічні головоломки: представлення дітям загадок та завдань, які вимагають логічного мислення для їх розв'язання.
2. Порівняльний аналіз: завдання, де діти повинні порівняти різні об'єкти за певними ознаками (величина, форма, колір тощо).
3. Класифікація: завдання, що спонукають дітей класифікувати об'єкти за певними ознаками (наприклад, класифікація тварин за типом харчування).
4. Розв'язання проблем: створення ситуацій, де діти повинні знайти вихід з складної ситуації, використовуючи своє логічне мислення.

Такі завдання допомагають розвивати у дітей аналітичні здібності та навички логічного мислення, що є важливими для їхнього подальшого успішного навчання.

4. Розвиток уяви та креативності. Для розвитку уяви та креативності підростаючого покоління важливо створювати умови для вільного та самовираження. Організація творчих завдань та ігор мвключає різні цікаві види діяльності, що спонукають дітей до самостійного мислення та творчого вияву. Наприклад, діти можуть створювати свої власні малюнки, використовуючи різні техніки та матеріали, або конструювати різноманітні будівельні конструкції з доступних іграшок. Важливо, щоб завдання були цікавими та захоплюючими, стимулювали дитину до творчого мислення та експериментування.

Також корисно проводити колективні творчі проекти, де діти спільно створюють щось нове, наприклад, іграшки з використанням різноманітних матеріалів або інсценізації власних історій, що сприяє розвитку співпраці та комунікативних навичок, а також розширює уяву дітей. Таким чином, організація творчих завдань та ігор допомагає розвивати у дітей уяву, креативне мислення та навички самовираження, що є важливими для їхнього подальшого розвитку та успішного навчання.

5. Підтримка дослідницької діяльності. Підтримка дослідницької діяльності у малечі є важливою для їхнього пізнавального розвитку та підготовки до навчання в НУШ. Щоб стимулювати цей аспект їхнього розвитку, необхідно створювати спеціальне середовище та умови для проведення експериментів, досліджень та відкриття нового. Передусім, важливо забезпечити дітей необхідними матеріалами та інструментами для проведення дослідів. Це можуть бути різноманітні експериментальні набори, природні матеріали, конструктори та інші засоби, які дозволять дітям досліджувати світ навколо себе.

Крім того, важливо сприяти участі дітей у проведенні різноманітних досліджень та експериментів, що може відбуватися через організацію спеціальних групових проектів або індивідуальних дослідницьких завдань, які стимулюють їх до активної участі та власних відкриттів. Надалі, важливо підтримувати та відзначати зусилля дітей у проведенні досліджень та їхні

відкриття. Похвала та підтримка з боку дорослих допомагає зберегти інтерес дітей до науки та пізнання. Такий підхід до підтримки дослідницької діяльності допомагає розвивати в дітях вміння аналізувати, мислити критично та творчо, а також сприяє формуванню їхньої незалежності та впевненості в своїх можливостях.

6. Формування математичних навичок у старших дошкільнят є важливим аспектом підготовки. Задля стимулювання цього процесу можна використовувати різноманітні математичні ігри та завдання, аби сприяти уяві та абстрактному мисленню. Одним з ефективних методів є використання математичних ігор, які допомагають дітям сприймати математику як цікаву та захоплюючу науку. Наприклад, ігри з лічбою, в яких діти повинні рахувати предмети або кольорові фігурки, розвивають їхню уяву та вміння робити математичні операції.

Крім того, важливо використовувати завдання, які спонукають дітей до абстрактного мислення. Наприклад, завдання на порівняння об'єктів за їх розміром або вагою допомагають розвивати уяву та аналітичні здібності. Важливо, щоб математичні завдання були цікавими та доступними для розвитку у дітей математичних навичок, адже це допоможе позитивно ставитися до математики та підготувати дітей до успішного навчання цього предмета в школі.

7. Формування навичок аналізу та синтезу. Для формування навичок аналізу та синтезу у дітей використовуються різноманітні завдання, які спонукають їх до обробки інформації та створення нових знань. Аналіз інформації може бути стимульований завданнями, де діти повинні розпізнавати відмінності та подібності між об'єктами, класифікувати їх за певними ознаками або розв'язувати завдання на виявлення закономірностей. Наприклад, діти можуть порівнювати розміри, форми або кольори предметів, що сприяє розвитку аналітичного мислення.

Для синтезу нових знань можна використовувати завдання, де діти повинні створювати щось нове на основі отриманої інформації. Наприклад, їм можуть запропонувати скласти розповідь або побудувати конструкцію з конструктора за певною схемою. Такі завдання допомагають розвивати творче мислення та уяву дітей. Важливо створювати умови для практичного застосування отриманих знань та навичок, що може бути реалізовано через інтерактивні вправи, спільні проекти або групові діяльності, де діти можуть обмінюватися думками та ідеями. Такий підхід допомагає розвивати в дітей вміння аналізувати отриману інформацію та творчо її використовувати для створення нових знань, що є важливим для успішного навчання та подальшого розвитку.

8. Підтримка самоорганізації у молодшого покоління дітей необхідна для розвитку їхньої самостійності та вміння ефективно організувати свою діяльність. Залучення дітей до планування своєї діяльності та встановлення цілей є одним з способів підтримки цього процесу. Важливо створити умови, в яких діти можуть самостійно обирати завдання та визначати порядок їх виконання. Наприклад, можна запропонувати дітям вибрати тему для групового проекту або визначити послідовність виконання ігрових завдань, що допомагає розвивати у них вміння планувати свої дії та встановлювати пріоритети.

Крім того, важливо стимулювати у дітей бажання досягати поставлених цілей, що можна зробити через похвалу та підтримку за досягнення успіхів у виконанні завдань. Також корисно допомагати дітям розвивати стратегії досягнення мети, наприклад, шляхом розв'язання проблемних ситуацій або пошуку альтернативних варіантів дій. Важливо, щоб підтримка самоорганізації була системною та постійною, що допоможе сформувати у дітей навички самостійності та відповідальності за власні дії, що буде корисним як у навчанні, так і в житті.

9. Розвиток творчих здібностей дітей є важливою складовою їхнього розвитку. Для цього можна застосовувати різноманітні методи та прийоми, що

стимулюють творчу активність. По-перше, вихователі мають створити ефективне середовище задля творчості, де діти мають можливість експериментувати, виявляти і втілювати свої ідеї. Наприклад, можна організувати майстер-класи з різних видів мистецтва, а також стимулювати дітей до самостійного творчого пошуку у малюванні, ліпленні, конструюванні тощо.

Для формування здібностей дитини важливо також застосовувати різноманітні види діяльності, що сприяють уяві та творчому мисленню. Наприклад, діти можуть створювати власні історії, рольові ігри, конструювати будівлі з різних матеріалів, що сприяє розвитку їхньої творчої уяви та вміння самостійно створювати щось нове. Важливо також підтримувати і заохочувати дітей у їхній творчій активності. Похвала та заохочення за кожен крок у творчому процесі може стати стимулом до подальшого розвитку та самовдосконалення. Таким чином, дане питання вимагає системної та цілеспрямованої роботи, але він може приносити значні результати у формуванні креативності та самовираження у майбутньому.

Отже, методичні рекомендації, розроблені нами для формування інтелектуальної готовності дітей до навчання в НУШ, є результатом комплексного аналізу існуючих програм та базового компоненту дошкільної освіти та спрямовані на створення стимулюючого середовища задля формування різноманітних елементів в особистості дитини, включаючи пізнавальну активність, мовленнєву компетентність, соціально-емоційний розвиток, фізичний розвиток, розвиток творчих здібностей та самоорганізації.

Розроблені рекомендації базуються на принципах дитячої педагогіки та психології, а також на практичному педагогічному досвіді у сфері дошкільної освіти, містять практичні поради та приклади завдань, які допоможуть вихователям та педагогам ефективно впроваджувати їх у роботу з дітьми. Ми впевнені, що наші рекомендації допоможуть створити сприятливі умови для

розвитку інтелектуальної готовності дітей до навчання в школі та сприятимуть їхньому успіху у майбутньому.

2.4. Презентація збірки інтелектуальних ігор для дітей старшого дошкільного віку

Окрім вказаних методичних рекомендацій, нами також було розроблено збірку інтелектуальних ігор для дітей старшого дошкільного віку. Виокремлені ігри, які представлені в цій збірці, розроблені для старших дошкільнят та можуть бути використані вихователями і батьками для розвитку інтелектуальних, мовленнєвих і творчих навичок дітей. Вони є універсальними і можуть застосовуватися на заняттях у дитячих садках, під час підготовки до школи, у гуртках, а також у сімейному колі.

Мета збірки: сприяти гармонійному розвитку дитини через гру; стимулювати інтелектуальну, мовленнєву, соціальну та творчу активність; допомогти дітям засвоювати нові знання й формувати ключові навички в ігровій формі.

Нами розроблені ігри з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дошкільнят і базуються на вимогах Нової української школи, тож усі вони спрямовані на розвиток логічного мислення, уваги, мовленнєвих і соціальних навичок, а також формування основних компетенцій при підготовці до школи.

Нижче наведемо короткий опис інтелектуальних ігор, які входять до збірки.

1. Назва гри: «Казковий лабіринт».

- Мета: допомогти герою казки пройти лабіринт і дістатися до кінця казки.

- Хід гри: діти вибирають персонажа (наприклад, Червону Шапочку або Кота у Чоботях) та починають свій шлях. На кожній станції лабіринту їх чекає завдання, яке пов'язане з казкою (наприклад, розгадати загадку чи вибрати правильний шлях).
- Очікувані результати: розвиток логічного мислення, уяви та знання казок [40].

2. Назва гри: «Пазл-розвага».

- Мета: скласти пазл та відгадати загадку.
- Хід гри: діти складають пазл, а потім відгадують загадку, що стосується обраного зображення.
- Очікувані результати: розвиток логічного мислення, уяви та розвиток мовленнєвих навичок.

3. Назва гри: «Математичний квест».

- Мета: розв'язати математичні завдання, щоб пройти квест.
- Хід гри: діти отримують математичні завдання, які потрібно розв'язати, щоб рухатися по карті квесту та дійти до фінішу.
- Очікувані результати: розвиток математичних навичок та логічного мислення [17].

4. Назва гри: «Словесні асоціації».

- Мета: назвати слова, які асоціюються з певним словом або темою.
- Хід гри: діти по черзі називають слова, які їм спадають на думку при згадці певного слова чи теми.
- Очікувані результати: розвиток мовленнєвих навичок та асоціативного мислення.

5. Назва гри: «Майстерня казок».

- Мета: створити власну казку.
- Хід гри: діти отримують завдання на створення казки за заданою темою чи сюжетом.

- Очікувані результати: розвиток творчої уяви, мовленнєвих навичок та уміння створювати власні історії [17].

6. Назва гри: «Вчимо кольори».

- Мета: впізнавання та назва кольорів.
- Хід гри: дітям показують предмети або картинки, а вони повинні назвати їх кольори.
- Очікувані результати: розвиток візуальних навичок та навичок мовлення [17].

7. Назва гри: «Казкові образи».

- Мета: опис казкових персонажів.
- Хід гри: діти обирають казкового героя та описують його зовнішність, характер та вчинки.
- Очікувані результати: розвиток мовленнєвих навичок та уяви.

8. Назва гри: «Математична гімнастика».

- Мета: виконання математичних завдань у вигляді фізичних вправ.
- Хід гри: діти виконують різні фізичні вправи відповідно до розв'язаних математичних завдань.
- Очікувані результати: розвиток математичних навичок та фізичної активності.

9. Назва гри: «Транспортний марафон».

- Мета: впізнавання та назва видів транспорту.
- Хід гри: діти називають транспортні засоби, коли їм показують картинку або модель.
- Очікувані результати: розвиток мовленнєвих навичок та пізнавальних здібностей [40].

10. Назва гри: «Будівельна компанія».

- Мета: будування споруд з конструктора за схемою.

- Хід гри: діти отримують завдання на побудову певної споруди (наприклад, будинку, моста, вежі) за допомогою конструктора.
- Очікувані результати: розвиток творчих та будівельних навичок.

11. Назва гри: «Літературний кросворд».

- Мета: заповнення кросворду словами з казок та літературних творів.
- Хід гри: діти заповнюють кросворд, відповідаючи на запитання про героїв та події з популярних казок та книг.
- Очікувані результати: розвиток мовленнєвих навичок, літературної грамотності та логічного мислення [17].

12. Назва гри: «Музична мозаїка».

- Мета: створення музичних композицій з різних звуків та інструментів.
- Хід гри: діти обирають звуки та інструменти для створення своєї музичної композиції.
- Очікувані результати: розвиток музичних навичок, творчості та уяви.

13. Назва гри: «Вчимося під час гри».

- Мета: оволодіння новими знаннями та вміннями під час гри.
- Хід гри: діти виконують різні завдання та відповідають на питання, щоб отримати нову інформацію.
- Очікувані результати: засвоєння нових знань та навичок у грівій формі [17].

14. Назва гри: «Екологічний детектив».

- Мета: виявлення та вирішення проблем екології у вигляді гри.
- Хід гри: діти отримують завдання на виявлення причин та шляхів вирішення екологічних проблем у міському середовищі.
- Очікувані результати: розвиток екологічної свідомості та критичного мислення.

15. Назва гри: «Школа майбутнього».

- Мета: створення моделі школи майбутнього за допомогою малюнків та конструктора.

- Хід гри: діти працюють у групах, щоб створити модель ідеальної школи, де вони хотіли б навчатися.
- Очікувані результати: розвиток творчих та дизайнерських навичок, уяви та співпраці [40].

На нашу думку, складена нами збірка ігор стане цінним ресурсом для вихователів та батьків, які прагнуть підтримувати інтелектуальний розвиток дітей дошкільного віку. Запропоновані ігри сприяють не лише засвоєнню нових знань, а й розвитку креативності, логічного мислення, мовленнєвих та соціальних навичок. Вони створені з урахуванням особливостей цього вікового періоду та відповідають вимогам Нової української школи.

Висновки до розділу 2

Нами було досліджено педагогічний досвід виховательки КЗДО №6 (м. Кривий Ріг) Макарової Ю. М. щодо питання формування інтелектуальної готовності старших дошкільнят до навчання у Новій українській школі. Завдяки своїй багаторічній праці та систематичному підходу, Макарова Ю. М. досягає значних результатів у підготовці дітей до навчання в Новій українській школі. Її вихованці демонструють високий рівень інтелектуальної готовності, впевненість у своїх силах та бажання навчатися.

Отже, аналізуючи досвід виховательки КЗДО №6 Макарової Ю. М., можемо ствержувати про те, що її підхід є досить ефективним та різноманітним.

Крім того, після проведеного аналізу чинних програм і Базового компонента дошкільної освіти з проблеми формування інтелектуальної готовності дітей до навчання в НУШ можна зробити такі висновки:

1. Комплексний підхід: в програмах і БКДО акцентується на комплексному розвитку дитини, враховуючи різні аспекти її особистості (мовленнєва, когнітивна, соціально-емоційна та фізична сфери).
2. Збагачення словникового запасу: особлива увага приділяється розвитку мовлення та збагаченню словникового запасу дітей через ігри, діалоги та творчі завдання.
3. Розвиток логічного мислення: програми спрямовані на розвиток логічного мислення через порівняння, аналіз, класифікацію та розв'язання завдань.
4. Соціально-емоційний розвиток: великий акцент робиться на формуванні навичок спілкування, вирішення конфліктів, саморегуляції та розвитку емоційного інтелекту.
5. Фізичний розвиток: важливим компонентом є розвиток фізичних навичок та здорового способу життя через різноманітні ігри та фізичні вправи.

- б. Стимулювання творчості: програми забезпечують розвиток творчих здібностей дитини завдяки різноманітним видам діяльності (малювання, конструювання, ігри).

Загалом, програми і БКДО враховують нагальні ідеї задля ефективного розвитку дітей та відповідають вимогам Нової української школи, сприяючи формуванню інтелектуальної готовності дітей до навчання в початкових класах.

Ми оформили методичні рекомендації щодо формування інтелектуальної готовності дошкільнят до навчання в Новій українській школі. Отже, методичні рекомендації, розроблені нами для формування інтелектуальної готовності дітей дошкільного віку до навчання в Новій українській школі, є результатом комплексного аналізу існуючих програм та базового компоненту дошкільної освіти та спрямовані на створення стимулюючого середовища для розвитку різних аспектів особистості дитини, зокрема, пізнавальну активність, мовленнєву компетентність, соціально-емоційний розвиток, фізичний розвиток, розвиток творчих здібностей та самоорганізації.

Крім вказаних методичних рекомендацій, нами також було розроблено збірку інтелектуальних ігор для підростаючого покоління дошкільнят. На нашу думку, розроблена збірка ігор стане цінним ресурсом для вихователів та батьків, які прагнуть підтримувати інтелектуальний розвиток дітей старшого дошкільного віку. Дані ігри сприяють не лише засвоєнню нових знань, а й розвитку креативності, логічного мислення, мовленнєвих та соціальних навичок. Вони створені з урахуванням особливостей цього вікового періоду та відповідають вимогам Нової української школи.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши теоретичні джерела з досліджуваного питання, можна зробити такі висновки. Загалом, поняття «інтелектуальна готовність» у науково-педагогічній літературі описується як комплексна характеристика, що відображає рівень підготовленості дитини до успішного засвоєння шкільної програми. Вона охоплює різні аспекти розвитку пізнавальної, мовленнєвої та інтелектуальної сфер, які необхідні для ефективного засвоєння знань та активної участі у навчальному процесі. Згідно з науковими дослідженнями, інтелектуальна готовність включає розвиток таких розумових процесів, як мислення, увага, пам'ять, сприйняття та мовлення. Важливим компонентом цього є здатність дитини до узагальнення, порівняння, класифікації об'єктів і явищ, а також базові навчальні навички, як-от читання, рахунок і письмо.

Інтелектуальна підготовленість проявляється у різних видах пізнавальної активності дітей, включаючи розвиток мисленнєвих і перцептивних процесів, формування самостійності в управлінні психічними процесами, засвоєння елементарних математичних уявлень, мовленнєвий розвиток, ознайомлення з довколишнім світом, концентрацію довільної уваги, здатність до експериментування та освоєння основ навчальної діяльності. Цю готовність можна оцінити через загальну когнітивну компетентність дитини, яка включає виділення характерних рис предметів, розрізнення форми, кольору, розмірів, пошук спільних і відмінних зовнішніх характеристик, порівняння об'єктів за ключовими ознаками, а також формулювання узагальнень на основі виконаної розумової роботи.

Нами було досліджено педагогічний досвід виховательки КЗДО №6 (м. Кривий Ріг) Макарової Ю. М. щодо питання формування інтелектуальної готовності дітей до навчання у Новій українській школі. Завдяки своїй багаторічній праці та систематичному підходу, Макарова Ю. М. досягає значних результатів у підготовці дітей до навчання в Новій українській школі. Її

вихованці демонструють високий рівень інтелектуальної готовності, впевненість у своїх силах та бажання навчатися.

Отже, аналізуючи досвід виховательки КЗДО №6 Макарової Ю. М., нами був сформований висновок про те, що її підхід є досить ефективним та різноманітним.

Крім того, після проведеного аналізу чинних програм і Базового компонента дошкільної освіти з проблеми формування інтелектуальної готовності дітей до навчання в НУШ можна зробити такі висновки:

1. Комплексний підхід: в програмах і БКДО акцентується на комплексному розвитку дитини, враховуючи різні аспекти її особистості (мовленнєва, когнітивна, соціально-емоційна та фізична сфери).
2. Збагачення словникового запасу: особлива увага приділяється розвитку мовлення та збагаченню словникового запасу дітей через ігри, діалоги та творчі завдання.
3. Розвиток логічного мислення: програми спрямовані на розвиток логічного мислення через порівняння, аналіз, класифікацію та розв'язання завдань.
4. Соціально-емоційний розвиток: великий акцент робиться на формуванні навичок спілкування, вирішення конфліктів, саморегуляції та розвитку емоційного інтелекту.
5. Фізичний розвиток: важливим компонентом є розвиток фізичних навичок та здорового способу життя через різноманітні ігри та фізичні вправи.
6. Стимулювання творчості: програми допомагають розвивати творчість дитини через різноманітні види діяльності (малювання, конструювання, ігри).

Загалом, програми і БКДО враховують практичні сучасні підходи для розвитку дітей та відповідають вимогам Нової української школи, сприяючи формуванню інтелектуальної готовності дітей до навчання в початкових класах.

Ми склали методичні рекомендації щодо формування інтелектуальної готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в Новій українській школі. Отже, методичні рекомендації є результатом комплексного аналізу існуючих програм та базового компоненту дошкільної освіти та спрямовані на створення стимулюючого середовища для розвитку різних аспектів особистості дитини, включаючи пізнавальну активність, мовленнєву компетентність, соціально-емоційний розвиток, фізичний розвиток, розвиток творчих здібностей та самоорганізації.

Крім вказаних методичних рекомендацій, нами також було розроблено збірку інтелектуальних ігор для старших дошкільників. Ми вважаємо, що оформлена збірка ігор стане цінним ресурсом для вихователів та батьків, які прагнуть підтримувати інтелектуальний розвиток їх дітей. Вказані ігри сприяють не лише засвоєнню нових знань, а й розвитку креативності, логічного мислення, мовленнєвих та соціальних навичок. Вони створені з урахуванням особливостей цього вікового періоду та відповідають вимогам Нової української школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агіляр Туклер В. Сюжетно-рольові ігри дітей: спостерігаємо, спрямовуємо, надихаємо. *Дошкільне виховання*. Київ, 2018. С. 20.
2. Аксьонова О., Аніщук А., Артемова Л., Кононко О. Я у Світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років. Нова програма. Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2019. 488 с.
3. Бадіца М. Розвиток творчих здібностей дошкільників засобом дидактичної гри. *Формування особистості дошкільника засобами освітніх технологій*. Кривий Ріг, 2012. С. 41.
4. Базовий компонент дошкільної освіти. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doskilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 01.06.2024).
5. Баран О. Розширюємо зону свободи, або Дидактичні ігри як засіб усебічного розвитку дитини. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. Київ, 2014. С. 45.
6. Беленька Г., Богініч О. Дитина: освітня програма для дітей від 2 до 7 років. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2020. 441 с.
7. Білан О. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля». Тернопіль: «Мандрівець», 2022. 216 с.
8. Богуш А. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах. Київ: Слово, 2010. 304 с.
9. Бровкіна Т. Карта капітана. Заняття для розвитку пізнавальних та сенсорних здібностей дітей старшого дошкільного віку. *Бібліотечка вихователя дитячого садка*. Київ, 2014. С. 13.
10. Войтенко Н. Тематичний тиждень. Парасолька – наш друг (стимулювання пізнавальної активності). *Дитячий садок*. Київ, 2013. С. 22.

11. Горкун В. Використання дидактичних ігор у сенсорному розвитку дітей раннього віку. *Підвищення якості освіти: стан, проблеми, перспективи*. Кривий Ріг, 2017. С. 124.
12. Григораш Л. Використання сюжетно–рольових ігор в навчально–виховному процесі дошкільного закладу освіти: напрями вдосконалення. *URL: https://balkol.ucoz.org/mater/3/seminar_sjuzhetno-rolova_gra.pdf* (дата звернення: 21.08.2024).
13. Гудим І. Розвиток пізнавальних інтересів і здібностей дошкільників із порушеннями зору. *Особлива дитина: навчання і виховання*. Київ, 2014. С. 24.
14. Данильченко В. З чого складається підготовка дітей до школи. *Готовність дитини старшого дошкільного віку до систематичного навчання в школі: матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції*. Київ, 2023. С. 92.
15. Драчук З. Педагогічні умови організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей молодшого дошкільного віку. *Наукові здобутки студентів з дошкільної освіти*. Кривий Ріг, 2014. С. 34.
16. Забіла Д. Психологічні особливості інтелектуальної готовності дошкільників до навчання. Синергетичний підхід до проектування життєвого простору особистості: збірник наукових матеріалів Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції. Полтава, 2021. С. 94.
17. Калюжна Н. Ланцюжок для ведмедика. *Дидактичні ігри-вправи для дітей 2–го року життя. Дошкільний навчальний заклад*. Київ, 2014. С. 38.
18. Каньоса Н. Г. Теорія та технології розвитку дитячої художньої творчості дошкільників: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський, 2015. 188 с.
19. Кеуш І. Особливості розвитку у старших дошкільників інтелектуальної готовності до школи: кваліфікаційна робота магістра спеціальності 012 Дошкільна освіта. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2019. С. 19.

20. Козігора М. Психологічна готовність дитини до навчання в школі. *Інноваційна педагогіка*. Київ, 2019. Випуск 16. Т. 2. С. 65.
21. Кратік Н. Інтелектуальна готовність як один із показників готовності дітей старшого дошкільного віку до школи. *Дошкільна освіта: теорія, методика, інновації*: матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції. Луцьк: Волинський національний університет імені Л. Українки, 2023. С. 71.
22. Крутий К. Сучасне заняття та освітні ситуації. *Дошкільне виховання*. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2016. №9. 179 с.
23. Лебідь М., Бутенко В. Інтелектуальна готовність дітей старшого дошкільного віку до навчання в школі. *Дошкільна освіта: від традицій до інновацій*: збірник наукових статей студентів, магістрантів та молодих науковців. Суми: ФОП Цьома С.П., 2022. С. 185.
24. Лесіна Т.М. Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх вихователів до розвитку соціальних умінь і навичок у дітей передшкільного віку: монографія. Ізмаїл, 2018. 326 с.
25. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкілля: У 3-х частинах. Ч.2: Навч. посіб. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 360 с.
26. Логвинчук С. Мовленнєва компетенція – засобами гри: досвід. *Дошкільне виховання*. Київ: Академія, 2016. № 2. С. 11-15.
27. Мартін А. Феномен «готовність» як індикатор реалізації наступності між дошкільної та початковою ланками освіти. *Освіта і суспільство VI*: Міжнародний збірник наукових праць. Бердянськ, 2021. С. 149.
28. Новіцька Т. Будинок моди: сюжетно-рольова гра для дітей старшої групи. *Дошкільне виховання*. Київ, 2017. С. 20.
29. Освітня програма для дітей від 2 до 7 років «Дитина». Київ, 2020. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/doshkilna-osvita-2/programi-rozvitku-ditey> (дата звернення: 01.06.24)

30. Паласевич І. Дошкільна лінгводидактика. Дрогобич: РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2016. 108 с.
31. Патрабой І. Батькам про цінність сюжетної гри. *Дошкільне виховання*. Київ, 2014. С. 15.
32. Пісоцький О., Калюжна А. Проблема формування інтелектуальної готовності до школи дітей шостого-сьомого року життя. *Наукові записки НДУ імені М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. № 3. С. 21.
33. Поніманська Т., Дичківська І. Дошкільна педагогіка. Практикум: навч. посібн. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2014. 360 с.
34. Рудь Г. Будівельники. Сюжетно-рольова гра з діалогічним мовленням для дітей старшого дошкільного віку. *Бібліотечка вихователя дитячого садка*. Київ, 2014. С. 114.
35. Салімовська-Сушко І. Особливості інтелектуальної готовності до школи у старшому дошкільному віці. *Синергетичний підхід до проєктування життєвого простору особистості: збірник наукових матеріалів Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції*. Полтава, 2021. С. 257.
36. Стасюк Л., Добринюк Л. Готовність дитини до школи. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Теорія навчання*. Луцьк, 2017. 1 (350) С. 2.
37. Ступак Н. Ігрова діяльність як засіб емоційного розвитку дітей середнього дошкільного віку (на прикладі сюжетно-рольової гри). *Підвищення якості освіти: стан, проблеми, перспективи*. Кривий Ріг, 2017. С. 42.
38. Трегуб Л. Формування у дітей старшого дошкільного віку інтелектуальної готовності в продуктивних видах діяльності: кваліфікаційна робота магістра спеціальності 012 Дошкільна освіта. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2019. С. 18.
39. Тур Л. В. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільників. Харків: ВГ «Основа», 2016. 167 с.

40. Царук Ж. Ляльковий будиночок: Ігровий посібник для дітей усіх вікових груп. *Дошкільне виховання*. Київ, 2017. С. 21.